

socialization of preschool children. Gender Paradigm of Educational Space].

11. Rada Yevropy «Stratehiya hendernoyi rivnosti 2014-2017». [Council of Europe «Gender Equality Strategy 2014–2017»].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

РАСТРИГІНА Алла Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри вокально-інструментальних дисциплін та методики музичного виховання, Центральноукраїнського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка.

Наукові інтереси: теоретико-методологічні основи професійної мистецької освіти в Україні та за кордоном; педагогіка свободи в контексті впровадження сучасної освітньої парадигми.

ІВАНЕНКО Надія Вікторівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської мови та методики її викладання, заступник декана факультету іноземних мов Центральноукраїнського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка.

Наукові інтереси: професійна освіта, педагогічна освіта дорослих, викладання

англійської мови як іноземної, компаративна освіта.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

RASTRYGINA Alla Mykolaivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Full Professor, Head of the Department of Vocal-Choral Disciplines and Methods of Musical Education, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: circle of scientific interests: theoretical and methodological foundations of professional art education in Ukraine and abroad; pedagogy of freedom in the context of implementation of the modern educational paradigm.

IVANENKO Nadiya Viktorivna – PhD, Associate Professor of the English Language and Methods of its Teaching Chair, Vice Dean of the Faculty of Foreign Languages, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: professional education, pedagogical education of adults, teaching English as a foreign language, comparative education.

Стаття надійшла до редакції 17.01.2020 р.

УДК 37. 091. 3:78(075.8)

DOI: 10.36550/2415-7988-2020-1-188-35-40

ЧЕРКАСОВ Володимир Федорович –

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри музичного мистецтва і хореографії Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9112-3468>
e-mail: cherkasov_2807@ukr.net

ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Запровадження Концепції Нової української школи (2016) та Концепції художньо-естетичного виховання учнів в загальноосвітніх навчальних закладах (2004) вимагає від вчителів створити школу, в якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, а й вміння застосовувати їх у повсякденному житті. Це дає підстави стверджувати про доцільність вивчення кращих надбань учителів-практиків, передового педагогічного досвіду, що відбиває реальний поліфонічний образ світу, сприяє формуванню педагогічної майстерності, стимулює якісні соціокультурні зрушення. У зазначеному контексті обґрунтування проблеми формування музично-педагогічного досвіду вчителів музичного мистецтва загальноосвітніх

навчальних закладів є своєчасним і актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науковій літературі системний аналіз передового педагогічного досвіду вчителів загальноосвітніх навчальних закладів здійснено відомими вітчизняними і зарубіжними науковцями і педагогами-практиками, з-поміж яких: Ш. О. Амонашвілі, Ю. К. Бабанський, І. П. Волков, Є. М. Ільїн, В. І. Луговий, Н. Г. Ничкало, О. Я. Савченко, С. О. Сисоєва, К. Д. Ушинський, М. М. Фіцула, В. Ф. Шаталов. Студіювання літератури в музично-педагогічній галузі доводить, що вивчення духовного потенціалу, інтелектуально-художньої ідентичності й педагогічної творчості здійснено в концепціях учених, з-поміж яких: Е. Б. Абдуллін, Л. Г. Арчажнікова, Д. Б. Кабалевський,

Л. М. Масол, М. А. Михаськова, О. В. Ніколаєва, О. М. Олексюк, Г. М. Падалка, О. Я. Ростовський, О. П. Рудницька, В. Ф. Черкасов, Л. В. Школяр, О. П. Щолокова та ін. Тематика нашого наукового пошуку значною мірою доповнює дослідження названих авторів, допомагає усвідомити процес формування музично-педагогічного досвіду вчителів музичного мистецтва в процесі професійно-педагогічної діяльності.

Мета статті полягає в обґрунтуванні основних напрямів формування музично-педагогічного досвіду вчителів музичного мистецтва загальноосвітніх навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для визначення основних підходів стосовно формування музично-педагогічного досвіду вчителів музичного мистецтва доцільно з'ясувати та обґрунтувати основні поняття дослідження, а саме: «досвід» та «музично-педагогічна діяльність».

У контексті предметного поля нашого дослідження поняття «досвід» інтерпретується сучасними науковцями на ґрунті провідних ідей та синтезу філософського, психологічного, педагогічного та музично-естетичного епістемологічних локусів. Слід відразу зазначити, що німецький філософ Іммануїл Кант наголошував, що досвід є головним продуктом нашого розуму, це перш за все сукупність всього того, що відбувається з людиною в її житті і що вона усвідомлює. Досвід – це віддзеркалення в людській свідомості законів об'єктивного світу і суспільної практики, одержане в результаті активного практичного пізнання [3].

Психологи досліджують досвід, як знання і навички, які людина набуває в процесі соціалізації. Сюди також належать уміння, звички, цінності, соціальні установки тощо. У процесі засвоєння знань, умінь, навичок, культурних і національних цінностей, способів виробництва, всієї сукупності соціальних відносин людина виявляє активність, усвідомлює навколишній світ і себе в ньому.

З точки зору педагогіки досвід – це те, чого можна досягти в навчанні і вихованні й за яких умов. К. Д. Ушинський зазначав, що передовий педагогічний досвід – це висока майстерність учителя і високі педагогічні результати. Передовий педагогічний досвід – це оригінальний за змістом, логікою, методами і прийомами зразок педагогічної

діяльності, що дає кращі результати порівняно з масовою практикою [8]. У ньому творчо відбиваються досягнення, висновки і рекомендації педагогічної науки, реалізуються виявлені закономірності, синтезуючись з особистим досвідом педагога. Таким чином, досвід вчителя музичного мистецтва – це результат творчої діяльності з елементами новизни, спрямований на реалізацію актуальних завдань художньо-естетичного виховання дітей і молоді.

Досвід в музично-педагогічній освіті – це результат роботи науково-дослідних інститутів, лабораторій, науковців, учителів, працюючих над удосконаленням системи музично-педагогічної освіти і художньо-естетичного виховання дітей і молоді. У музично-педагогічній освіті досвід є також результатом створення, накопичення та збереження, а також вивчення та узагальнення роботи дослідників та вчителів у пошуках ефективніших технологій та оптимізації процесу художньо-естетичного виховання молоді. У процесі художньо-творчої діяльності вчитель бере участь у різних системах зв'язків і відносин, певним чином впливаючи на них, стає творцем чогось нового, що стимулює формування педагогічної майстерності. Відтак, формування музично-педагогічного досвіду відбувається у практичній художньо-творчій діяльності, якій притаманні системність, стабільність, позитивна мотивація, креативність, творчий підхід, позитивні емоції, які надихають на активні дії, роблять працю захоплюючою і радісною.

Відносно дефініції «музично-педагогічна діяльність», то вона є системним утворенням, процесом, спрямованим на реалізацію мети і завдань музично-педагогічної освіти, передачу досвіду одного покоління іншому. Музично-педагогічну діяльність Л. Г. Арчажникова характеризує як «діяльність, підпорядковану загальним закономірностям теорії діяльності, але з особливою структурою, яка обумовлена специфікою музичної освіти, а саме вирішення педагогічних завдань засобами музичного мистецтва» [2, с. 17]. За такого підходу музично-педагогічну діяльність ми інтерпретуємо як процес передачі досвіду в галузі музичної освіти, комплекс професійно-педагогічних властивостей особистості, що забезпечується високим рівнем професійної майстерності.

Формування музично-педагогічного досвіду вчителя музичного мистецтва в сучасному культурно-освітньому середовищі

доцільно сприймати як результат професійної діяльності в науковому, методичному та практичному контексті. До музично-педагогічного досвіду, який підлягає вивченню, узагальненню і впровадженню в практику, належать: форми роботи, методи і прийоми навчання і виховання учнів, система роботи кращих педагогів-музикантів, керівників дитячих самодіяльних колективів, керівників професійних художніх колективів, виконавців-музикантів та композиторів.

Враховуючи глобальні тенденції євроінтеграції, національні традиції, реальні здобутки та практичний досвід, вчитель музичного мистецтва повинен бути вмотивований до проведення наукових досліджень у різних сферах музично-освітньої галузі. Незаперечним є факт, що першочергово це стосується досліджень стосовно формування загальнолюдських та національних цінностей засобами музичного мистецтва.

У процесі знайомства учнів з музичною культурою свого народу вчитель спостерігає, узагальнює, накопичує досвід сприймання учнями різних вікових груп музики вітчизняних композиторів-класиків або сучасних композиторів, ставить мету, з'ясовує завдання, проєктує гіпотезу дослідження. Науковий підхід зумовлює обґрунтування теми дослідження, проєктування етапів ознайомлення учнів з певними музичними творами на стадії пілотного експерименту. Визначаються учні, які входять до експериментальної та контрольної групи, розробляється методика проведення дослідно-експериментальної роботи.

Цілком імовірно, що предметом дослідження може бути запровадження будь-якої музично-педагогічної технології, тих чи тих інноваційних методів навчання, оптимізація етапів роботи над шкільним пісенним репертуаром, апробація інноваційних прийомів роботи над інструментальними творами в оркестровому колективі або ансамблі, пошуки найбільш ефективних методів роботи над виразністю виконання, упевненість в сценічно-виконавських можливостях та подолання психологічних та емоційно-вольових стереотипів.

Апріорно, що проведення науково-педагогічних досліджень та використання різноманітних технологій і методик дослідно-експериментальної роботи оснований на взаємодії учасників освітнього процесу сприяє формуванню дослідницьких

компетентностей, які уможливають якісне володіння музично-педагогічними технологіями, інноваційними методами і прийомами навчання, позитивно впливає на творче збагачення особистісного тезаурусу шкільних учителів та сприяє виникненню традиційного поняття «передовий музично-педагогічний досвід».

Загальновизнано, що результативність та ефективність освітньо-виховного процесу в значній мірі залежить від методичного досвіду вчителя музичного мистецтва. Основою такого досвіду є опанування методиками проведення уроків та позакласної роботи з музично-естетичного виховання дітей і молоді запропонованими та експериментально перевіреними відомими вітчизняними педагогами-музикантами, котрі зробили значний внесок у розвиток вітчизняної музичної освіти та вплинули на процес художньо-естетичного виховання молоді, з-поміж яких Б. В. Асаф'єв, В. М. Верховинець, П. О. Козицький, М. Д. Леонтович, К. Г. Степенко, Я. С. Степовий, В. І. Яворський. Вартісним є запровадження досвіду музично-естетичного виховання дітей і молоді науковців і педагогів другої половини ХХ століття, а саме: Е. Б. Абдулліна, О. О. Апраксиної, В. К. Белобородової, Д. Б. Кабалевського, Т. М. Овчинникової, Г. С. Рігіної, М. О. Румер, В. М. Шацької.

Цінним є методичний досвід із запровадження тих чи тих форм роботи, методів та прийомів запропонованих відомими європейськими методистами, як-от: швейцарський філософ, педагог, психолог, композитор Еміль Жак-Далькроз, австрійський композитор, педагог, драматург і актор К. Орф, угорський композитор, музикознавець, фольклорист і педагог З. Кодай, болгарський педагог, автор концепції «столбиця» Б. Тричков.

Слід зауважити, що виходячи із припущення, що вчитель музичного мистецтва в умовах загальноосвітнього навчального закладу є модератором музично-естетичного виховання дітей і молоді різних вікових груп, то проблему формування музично-педагогічного досвіду варто досліджувати у двох напрямках. Перший – це узагальнення досвіду роботи з організації та проведення уроків музичного мистецтва в початкових та середніх класах. Другий – позакласна робота в гуртках та художніх колективах за творчим спрямуванням самих учнів.

З точки зору нашого дослідження, фактори, які впливають на формування досвіду музично-педагогічної діяльності, залежать від методичної підготовки вчителя. Серед них – опанування методикою проведення уроків, методикою роботи з хоровими та інструментальними колективами, методикою навчання гри на музичному інструменті та викладання вокалу, методикою організації та проведення культурно-мистецьких заходів.

Слід зауважити, що музика є одним із наймогутніших засобів виховання, що надає естетичне забарвлення усьому освітньо-виховному процесу в школі. Щоб забезпечити естетично-емоційний фон освітньо-виховного середовища, мотивувати учнів на сприймання, виконання та відтворення різної за жанрами та формами музики вчитель повинен володіти високим рівнем готовності до музично-педагогічної діяльності. Рівень методичної підготовки залежить від фахової спроможності до роботи з дітьми різних вікових груп. У галузі історико-теоретичних дисциплін – це наявність стійкої мотивації щодо опанування вітчизняною та західноєвропейською музичною культурою, знання музики свого народу, традицій та особливостей фольклору інших народів світу, вміння робити музично-педагогічний аналіз музичного твору, володіти навичками інтерпретації змісту музичного твору та готовність до діалогу з класом щодо характеристики музичних образів за допомогою основних засобів музичної виразності, а саме: мелодії, гармонії, метра, ритма, темпа, динаміки тощо.

Досвід музично-педагогічної діяльності формується в процесі систематичної і цілеспрямованої роботи вчителя над удосконаленням виконавсько-інструментальних навичок необхідних для успішного здійснення культурно-освітньої роботи в школі. До того ж, з плином часу формуються навички гармонізації мелодії та підбору по слуху, імпровізації на задану тему, навички акомпанементу та інструментального супроводу.

На особливу увагу заслуговує досвід вокально-хорової роботи і вокально-хорового виховання дітей і молоді. Тож цілком закономірно, що робота по формуванню вокально-хорових навичок посідає центральне місце в музично-педагогічній діяльності вчителя. Цілеспрямований процес систематичної роботи з формування вокально-хорових навичок на уроках та в позакласній діяльності, робота з хоровими

колективами та вокальними ансамблями, а також в гуртках сольного співу або сучасної пісні, сприяють накопиченню досвіду роботи над інтонацією, диханням, звуковеденням, дикцією, артикуляцією, динамікою, нюансами, а також розвитку гармонічного і мелодичного слуху, навичок звуковедення.

Не викликає сумніву, що процес опанування методикою вокально-хорової роботи тісно пов'язаний з розвитком емоційної сфери особистості та сприяє розвитку такої властивості, як емпатія. Формування здатності розуміти внутрішній світ іншої людини виховується через сприймання і виконання хорових творів, де чітко простежується відношення головних дійових осіб, а також здійснюється аналіз тієї ситуації, яка використовується автором музичного твору для характеристики головних героїв та кульмінаційних фрагментів музичного твору. Не викликає сумніву, що в процесі виконання хорових творів виховується здатність індивіда відгукнутися на переживання іншого. Процес емоційної емпатії викликає почуття, які формують духовну сферу особистості, впливають на інтелектуально-творчий розвиток дітей і молоді, робить їх спроможними до сприймання вітчизняних і європейських культурних цінностей.

На особливу увагу заслуговує досвід упровадження на уроках музичного мистецтва різних видів імпровізації. Доведено, що в основу імпровізації покладені стереотипи музичного мислення набуті під час сприймання, співу, гри на музичних інструментах. У загальноосвітніх навчальних закладах I–II рівнів акредитації виділяють три види імпровізації: інструментальна, вокальна, ритмічна. Інструментальна імпровізація характеризується створенням музичної композиції відповідно до стереотипів музичного мислення індивіда та рівня оволодіння тим чи іншим музичним інструментом. Вокальна імпровізація пов'язана з певним досвідом вокально-хорової роботи і полягає у створенні мелодії відповідно до поставленого завдання або за власного натхнення. Ритмічна імпровізація являє собою найбільш доступний вид музикування, у процесі якого створюються різні ритмічні варіанти у вигляді ритмічного супроводу, який дозволяє розвинути почуття ритму в дітей і сприяє засвоєнню різних стилів та жанрів музики [9, с. 523].

Упровадження на уроках музичного мистецтва зазначених видів імпровізації уможливорює формування не тільки

позитивного музично-педагогічного досвіду, а набуття навичок педагогічної майстерності. Позитивний результат, що презентують учні на уроках в контексті музичної імпровізації засвідчує найвищий рівень якості й педагогічної творчості.

Чільне місце в формуванні досвіду музично-педагогічної діяльності займає застосування на уроках музичного мистецтва міжпредметних зв'язків з дисциплінами гуманітарного циклу, а саме: українською та зарубіжною літературою, історією, народознавством, образотворчим мистецтвом. Не викликає сумніву, що вчитель музичного мистецтва повинен бути обізнаним з програмними творами з цих дисциплін, знати твори музичного мистецтва, у яких відтворено історію певних періодів часу, вивчати народні традиції та обряди, особливості фольклору свого регіону, а також знати твори художників і особливості стилю творчості митців давнини і сучасності. Досвід творчого пошуку спрямованого на розв'язання художньо-творчих завдань і стійку ефективність та стабільність позитивних результатів закріплюється у свідомості, а засвоюючи художній досвід, вчитель розвиває і формує свою особистість, а відповідно накопичує досвід, відточує педагогічну майстерність.

Практичний досвід вчителя музичного мистецтва ґрунтується на комплексному застосуванні як традиційних, так й інноваційних методів навчання спрямованих на забезпечення оптимальних та ефективних і якісних результатів. На уроках музичного мистецтва в сучасних загальноосвітніх навчальних закладах активно впроваджуються інтерактивні методи музичного навчання спрямовані на індивідуально-творчий розвиток особистості. З-поміж таких методів слушно назвати метод емоційного впливу. Незаперечним є факт, що емоційний вплив учителя на свідомість учнів стимулює їхнє творче піднесення в царині музичного мистецтва. У результаті позитивних емоцій учні відчують енергетичний спалах, який викликає почуття блаженства, ейфорію від спілкування з шедеврами музичного мистецтва. Позитивні емоції надихають учнів на активні дії, роблять працю захопливою й радісною. У школярів з'являється натхнення до творчості. Вони легко розв'язують проблемні питання, за допомогою засобів музичної виразності інтерпретують музичні образи, створюють власні мелодії, беруть активну участь у колективному музикуванні.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. З огляду на сказане варто зазначити, що формування музично-педагогічного досвіду вчителів музичного мистецтва буде ефективним за умов спрямування діяльності за науковим, методичним та практичним напрямками. За такого підходу вчитель запроваджує і реалізує нові концепції, прогресивні ідеї, визначає ефективні шляхи вирішення навчально-виховних завдань, використовує нові форми, методи та прийоми навчання, істотно модифікує відомі форми, методи та прийоми діяльності, переорієнтовуючи їх на вирішення сучасних завдань. Перспективи подальших наукових розвідок можуть бути пов'язані з дослідженням формування передового музично-педагогічного досвіду як показника найвищого рівня сформованості музично-педагогічної майстерності вчителя музичного мистецтва.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Амонашвили Ш. А. Размышления о гуманной педагогике / Шалва Амонашвили. М.: Издательский дом Шалвы Амонашвили, 1995. 496 с.
2. Арчажникова Л. Г. Теория и методика музыкального воспитания. М.: Изд-во МГОПУ, 1998. 239 с.
3. Кант И. Критика чистого разума. М.: Азбука, 2018. 768 с.
4. Лавріненко О. А. Педагогічний досвід: моніторинг та перспективи: Посібник / О. А. Лавріненко. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, 2018. 256 с.
5. Олексюк О. М. Музична педагогіка: Навчальний посібник. К.: КНУКіМ, 2006. 188 с.
6. Педагогіка вищої школи / [В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, І. С. Волощук та ін.]; за ред. В. Г. Кременя, В. П. Андрущенка, В. І. Лугового. – К.: Педагогічна думка. 2009. 256 с.
7. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти. Нав. методичний посібник. – Тернопіль. Навчальна книга. «Богдан». 2011. 620 с.
8. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2005. 360 с.
9. Ушинський К. Д. Теоретичні проблеми виховання і освіти [Текст] / К. Д. Ушинський // Вибрані педагогічні твори: у 2 т. К.: Рад. шк., 1983. Т. 1. Теоретичні проблеми педагогіки. С. 9–192.
10. Черкасов В. Ф. Теорія і методика музичної освіти: навч. посіб. / Володимир Черкасов. К.: ВЦ «Академія», 2016. 240 с. (Серія «Альма-матер»)

REFERENCES

1. Amonashvili, Sh. A. (2018). *Razmyshleniya o gumannoy pedagogike*. [Reflections on humane pedagogy]. Moscow.

2. Archazhnikova, L. G. (1998). *Teoriya i metodika muzykal'nogo vospitaniya*. [Theory and methodology of musical education]. Moscow.
3. Kant, I. (2018). *Krytyka chystoho razumu*. [Criticism of the pure mind]. Moscow.
4. Lavrinenko, O. A. (2018). *Pedahohichnyy dosvid: monitorynh ta perspektyvy*. [Pedagogical experience: monitoring and perspectives]. Kyiv.
5. Oleksyuk, O. M. (2006). *Muzychna pedahohika*. [Musical pedagogy]. Kyiv.
6. *Pedahohika vyshchoyi shkoly*. (2009). [Pedagogika zhelayushchikh shkol]. Kyiv.
7. Rostovs'kyu, O. Ya. (2011). *Teoriya i metodyka muzychnoyi osvity*. [Theory and methodology of music education]. Ternopil.
8. Rudnizka, O. P. (2005). *Pedagogica: zagalna ta mistezka*. [Pedagogy: general and artistic]. Ternopil.
9. Ushinskiy, K. D. (1983). *Teoretychni problemy vykhovannya i osvity*. [Theoretical problems of education and education]. Kyiv.
10. Cherkasov, V. F. (2016). *Teoriya i metodyka muzychnoyi osvity*. [Theory and methodology of music education]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЧЕРКАСОВ Володимир Федорович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри музичного мистецтва і хореографії Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: становлення і розвиток музично-педагогічної освіти в Україні та країнах Європейського Союзу.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

CHERKASOV Volodymyr Fedorovich – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor Department of Musical Art and Choreography of Centralukrainian Volodymyr Vinnichenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: formation and development of music-pedagogical education in Ukraine and European Union Countries.

Стаття надійшла до редакції 15.01.2020 р.

УДК 37.091.12.011.3-80

DOI: 10.36550/2415-7988-2020-1-188-40-43

ШАНДРУК Світлана Іванівна –

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри лінгводидактики та іноземних мов Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
 ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7472-4584>
 e-mail: sishandruk@ukr.net

FOREIGN LANGUAGE LEARNING TECHNOLOGY: COGNITIVE APPROACH

Formation and justification of the relevance of the problem. Knowledge of foreign language is the key to success in today's world, where communication with foreign language and the processing of vast amounts of information is becoming increasingly important.

The academic discipline of second-language acquisition is a subdiscipline of applied linguistics. As well as the various branches of linguistics, second-language acquisition is also closely related to psychology, cognitive psychology, and education. To separate the academic discipline from the learning process itself, the terms second-language acquisition research, second-language studies, and second-language acquisition studies are also used. Second-language acquisition research began as an interdisciplinary field [6]. The term acquisition was originally used to emphasize the subconscious nature of the learning process, but in recent years learning and acquisition have become largely synonymous.

Analysis of recent research and publications. Second-language acquisition can incorporate heritage language learning, but it does not usually incorporate bilingualism. Most second-language acquisition researchers (A. Benatty, S. Gass, R. Mitchell, F. Myles, E. Rod, L. Selinker, B. VanPatten and others) see bilingualism as being the end result of learning a language, not the process itself, and see the term as referring to native-like fluency. A complete theory of second-language acquisition must include both a property theory (of what the domain of knowledge is and how it is represented) and a transition theory (of how learners get from one knowledge state to another) (K. Gregg, N. Ellis and others). Thus second-language acquisition second-language acquisition is a subject of cognitive science par excellence (E. Bialystok, B. McLaughlin, M. Harrington, R. Schmidt and others) [3]. Writers in fields such as education and psychology, however, often use bilingualism loosely to refer to all forms of multilingualism.